

CHỦ ĐỀ 4. THỰC HIỆN TRÁCH NHIỆM VỚI GIA ĐÌNH

❖ **Khởi động:** Trong thời gian 3 phút, các nhóm sẽ liệt kê trên bảng những việc làm mà học sinh có thể làm để phụ giúp việc nhà với gia đình?

- Mỗi lượt, từng học sinh đại diện nhóm ghi trên bảng

1. TÌM HIỂU NHỮNG VIỆC LÀM THỂ HIỆN TRÁCH NHIỆM CỦA BẢN THÂN ĐỐI VỚI GIA ĐÌNH

1.1. Chia sẻ những việc em đã làm để thể hiện trách nhiệm của bản thân với gia đình

Gợi ý:

- Chăm lo hạnh phúc gia đình; giữ gìn và phát huy truyền thống tốt đẹp của gia đình.
- Kính trọng, hiếu thảo đối với ông bà, cha mẹ và tôn trọng các thành viên khác trong gia đình; chăm sóc, giáo dục con em trong gia đình

1.2. Xác định nhiệm vụ của em đối với gia đình

- Trách nhiệm đối với người thân:
 - + Quan tâm, yêu thương, đùm bọc người thân.
 - + Tôn trọng, yêu quý.
- Trách nhiệm với các hoạt động trong gia đình:
 - + Thực hiện các công việc giúp đỡ ông bà, bố mẹ.
 - + Tham gia tăng gia sản xuất
- Trách nhiệm cho sự phát triển của gia đình:
 - + Học hành chăm chỉ.
 - + Tiếp nối và xây dựng những truyền thống của gia đình

Hãy khảo sát mức độ thực hiện thường xuyên các nhiệm vụ của em đối với gia đình

Việc làm	Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Chưa thực hiện
1. Quan tâm, chăm sóc bố mẹ và người thân			
2. Chia sẻ những khó khăn với bố mẹ và người thân			
3. Thực hiện những công việc hàng ngày trong gia đình			
4. Tham gia vào công việc chung trong gia đình			
5. Thể hiện văn hoá ứng xử trong GD như: yêu thương mọi người, lễ phép với người lớn, nhường nhịn em nhỏ			
6. Sum họp vào những dịp lễ, kỉ niệm,...			
7. Các việc làm khác			

1.3. Chia sẻ về cảm xúc của người thân khi em thực hiện trách nhiệm với gia đình

❖ **Hãy chia sẻ về những trách nhiệm đã nêu trên, trách nhiệm nào dễ thực hiện, trách nhiệm nào khó thực hiện? Cảm xúc của bố mẹ, người thân và bản thân em khi em phụ giúp như thế nào?**

⇒ Cảm thấy rất tự hào và hạnh diện khi mình đã làm được những việc có ích cho gia đình và cả cho xã hội, góp phần phát triển cho tương lai đất nước.

2. TÌM HIỂU CÁCH ỨNG XỬ VỚI NHỮNG TÌNH HUỐNG GIAO TIẾP KHÁC NHAU TRONG GIA ĐÌNH

2.1. Nêu một số tình huống giao tiếp và cách ứng xử phù hợp trong gia đình

❖ **Thảo luận nhóm:** Chia sẻ các tình huống trong gia đình tại các thời điểm: khi vui vẻ, khi buồn, khi căng thẳng khó khăn, khi có mâu thuẫn. Tình huống đó xảy ra khi nào? Các ứng xử của em trong tình huống đó là gì? Cảm xúc của em, đối tượng giao tiếp trước và sau như thế nào?

Gợi ý cách ứng xử:

2.2. Nêu những khó khăn thường gặp khi giao tiếp ứng xử trong gia đình

Liệt kê thuận lợi và khó khăn khi chúng ta giao tiếp ứng xử trong gia đình?

Một số khó khăn em có thể gặp phải khi giao tiếp ứng xử trong gia đình:

- Nhiều việc ngại không khó có thể nói ra được.
- Các thành viên trong gia đình chưa tìm được tiếng nói chung
- Thiếu sự giúp đỡ, sẻ chia
- Không cảm thông
- Chưa biết cách thể hiện tình cảm qua lời nói và hành động
- Thiếu sự lắng nghe
- Chưa có sự động viên, khích lệ
- Thiếu sự tôn trọng ...

3. THỰC HIỆN TRÁCH NHIỆM VỚI BỐ MẸ, NGƯỜI THÂN

3.1. Thể hiện sự quan tâm, chăm sóc bố mẹ, người thân và chia sẻ kết quả thực hiện trong các trường hợp

Thực hiện bảng khảo sát về mức độ thể hiện sự quan tâm, chăm sóc với bố mẹ, người thân bằng những việc làm cụ thể, đánh giá việc thực hiện của mình ở mức độ nào?

Trường hợp	Việc làm	Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Chưa làm
1. Khi bố mẹ, người thân bị ốm	a. Hỏi thăm			
	b. Mang thuốc và nước			
	c. Nấu cơm/ cháo			
	d. Lau người			
	e. Việc làm khác: ...			
2. Khi bố mẹ, người thân có chuyện vui	a. Hỏi han			
	b. Chúc mừng			

Trường hợp	Việc làm	Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Chưa làm
	c. Chuẩn bị bữa cơm ngon			
	d. Việc làm khác: ...			
3. Khi bố mẹ, người thân đi công tác	a. Gọi điện thoại hỏi thăm			
	b. Tự nấu ăn			
	c. Quyết dọn nhà cửa			
	d. Chăm sóc em nhỏ			
	e. Việc làm khác: ...			
4. Khi bố mẹ, người thân gặp khó khăn	a. Hỏi han, động viên			
	b. Chủ động chia sẻ việc nhà			
	c. Hỗ trợ kinh tế bằng những việc làm phù hợp với khả năng			
	d. Tự giác học tập để bố mẹ tập trung giải quyết khó khăn			
	e. Việc làm khác: ...			
5. Khi bố mẹ, người thân có chuyện buồn	a. Hỏi han, động viên, chia sẻ			
	b. Kể chuyện vui khác			
	c. Chủ động chia sẻ việc nhà			
	d. Ôm hoặc nói lời yêu thương			
	e. Việc làm khác: ...			

3.2. Đóng vai thể hiện sự quan tâm, chăm sóc một cách tinh tế trng các tình huống

❖ **Hoạt động nhóm:** 8 nhóm thảo luận về 4 tình huống trong SGK và đóng vai xử lý các tình huống thể hiện sự quan tâm, chăm sóc một cách tinh tế.

Lưu ý:

- Hiểu tâm lí của người thân và thể hiện sự chăm sóc, ứng xử phù hợp theo tâm lí của họ, đem lại cảm xúc tích cực cho họ.
- Tạo niềm vui bất ngờ cho bố mẹ, người thân.
- Tự tay chuẩn bị những món quà ý nghĩa
- Khen ngợi, động viên để tạo niềm vui cho bố mẹ, người thân.

TÌNH HUỐNG 1

Đi học về, em thấy mẹ ngồi ở góc bàn, vẻ mặt buồn bã; thấy em chào mà mẹ cũng chỉ gật đầu, không vui vẻ với em như mọi ngày. Mẹ là người ít chia sẻ, thường chịu đựng một mình. Em phải làm gì đây?

⇒ **Cách xử lý tình huống:** Tiến tới ôm lấy mẹ và hỏi han, chủ động nấu cơm cho gia đình và chia sẻ chuyện vui với mẹ, hỏi bố về chuyện của mẹ và cùng cả nhà giúp mẹ vui hơn,...

TÌNH HUỐNG 2

Bố mẹ em đi công tác hai ngày, hôm nay là ngày bố mẹ về. Em muốn làm một điều gì đó để bố mẹ vui. Em sẽ làm gì?

⇒ **Cách xử lý tình huống:** Em cùng anh/ chị/ em phân công nhau dọn dẹp nhà cửa, nấu cơm trong lúc bố mẹ vắng nhà và chuẩn bị bữa ăn thật ngon đón bố mẹ về...

TÌNH HUỐNG 3

Khi mẹ chuẩn bị bữa cơm ngon cho cả nhà, em nói thế nào để làm vui lòng mẹ?

⇒ **Cách xử lý tình huống:** Ôm chầm lấy mẹ và cảm ơn mẹ vì bữa cơm ngon, luôn vui cười và kể chuyện vui, khen trực tiếp bữa cơm ngon và ăn thật nhiều...

TÌNH HUỐNG 4

Hằng ngày khi em gái của em đi học về, em nói thế nào để em gái thích thú?

⇒ **Cách xử lý tình huống:** “Em đi học có vui không? Có muốn cùng chị đi nhảy dây không? Em có đói không? Anh mua bánh mình ăn chung nhé!”...

3.3. Chia sẻ cảm nhận của em và người thân khi nhận được sự quan tâm, chăm sóc của gia đình

- Học sinh chia sẻ về các tình huống và cảm nhận của bản thân

Gợi ý: Rất vui vẻ và hạnh phúc khi được gia đình quan tâm và lo lắng và chăm sóc, em tự hứa sẽ học hành và công tác thật giỏi để không phụ lòng gia đình

4. THỰC HIỆN TRÁCH NHIỆM VỚI CÁC HOẠT ĐỘNG LAO ĐỘNG TRONG GIA ĐÌNH

4.1. Thể hiện các công việc nhà và hoạt động lao động sản xuất trong gia đình

Đánh giá việc thực hiện của mình ở mức độ nào?

	Trường hợp	Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Chưa làm
Công việc hằng ngày	Quét dọn nhà cửa			
	Nấu ăn			
	Giặt quần áo			
	Những việc khác			
Phân công phát sinh	Tổng vệ sinh nhà cửa			
	Làm mới đồ dùng: lau chùi, đánh bóng, lau quét, lau cửa, vệ sinh điều hòa sơn lại cửa...			
	Sửa chữa đồ dùng, trang thiết bị.			
	Những việc khác			
Hoạt động lao động sản xuất	Trồng cây ăn quả, chăm sóc vườn rau			
	Chăn nuôi gia súc, gia cầm, nuôi trồng thủy sản			
	Phụ giúp hoạt động kinh doanh của gia đình.			
	Làm các sản phẩm thủ công			
	Làm việc khác			

- Chúng ta luôn quan sát các đồ dùng, trang thiết bị trong nhà và phát hiện những đồ dùng, thiết bị nào cần sửa chữa, lau chùi hoặc làm mới.

- Luôn xác định những việc có thể chủ động làm, những việc cần hỗ trợ và xin phép trước khi làm.

- Sắp xếp thời gian phù hợp để thực hiện và luôn đảm bảo an toàn khi tham gia làm việc nhà.

4.2. Chia sẻ theo nhóm về những hoạt động lao động trong gia đình mà em đã thực hiện

Lưu ý khi thực hiện lao động trong gia đình:

- Đảm bảo an toàn khi sử dụng các thiết bị
- Đảm bảo an toàn khi sử dụng các dụng cụ lao động
- Tùy công việc, có thể sử dụng thêm các đồ bảo hộ khi làm việc: đeo khẩu trang, găng tay, trang phục bảo hộ,...

5. ỨNG XỬ PHÙ HỢP VỚI CÁC TÌNH HUỐNG GIAO TIẾP TRONG GIA ĐÌNH

5.1. Thực hành ứng xử phù hợp trong các tình huống giao tiếp

❖ **Hoạt động nhóm:** Thảo luận, đóng vai xử lý các tình huống trong SGK trang 41, 42.

TÌNH HUỐNG 1

Em thấy mấy hôm nay bố mẹ có vẻ không vui, có lúc còn to tiếng với nhau về việc học tập của em trai em. Sau đó bố mẹ em không nói chuyện với nhau nữa. Em sẽ làm gì?

⇒ Em làm gì để có thể hòa giải tình huống này?

TÌNH HUỐNG 2

Mẹ em mới kết thúc một dự án và đạt kết quả xuất sắc. Mẹ chia sẻ với cả nhà về niềm vui này. Hai chị em em rất muốn chia sẻ niềm vui với mẹ bằng một việc làm bất ngờ. Em hãy đưa ra những phương án khác nhau để tạo bất ngờ và niềm vui cho mẹ.

⇒ Em và anh/chị có thể làm gì để tạo bất ngờ và niềm vui cho mẹ?

TÌNH HUỐNG 3

Khi bố đi làm về, em thấy bố có vẻ mệt mỏi và khó chịu. Bố nói to với em: "Sao nhà cửa bừa bộn thế này mà không dọn dẹp đi". Cảm xúc của em thế nào khi ở trong tình huống này và em sẽ làm gì?

⇒ Cảm xúc của em như thế nào khi ở trong tình huống này và em sẽ làm gì?

TÌNH HUỐNG 4

Nếu em là bạn trong tranh, em sẽ trả lời mẹ như thế nào để thể hiện thái độ và lời nói phù hợp?

⇒ Em có những cách trả lời và đáp lại với mẹ như thế nào để thể hiện thái độ và lời nói phù hợp?

TÌNH HUỐNG 5

Nếu em là bạn trong tranh, em hiểu như thế nào về việc làm của bố và có cách nói như thế nào để thể hiện thái độ và lời nói phù hợp với bố?

⇒ Em hiểu như thế nào về việc làm của bố và có những cách nói như thế nào để thể hiện thái độ và lời nói phù hợp?

⇒ Các nhóm lần lượt đóng vai xử lý tình huống

Gợi ý:

- **TH1:** Em sẽ hỏi han tình hình học tập của em trai và dạy em học hành cẩn thận sau đó em kể việc bố mẹ cãi nhau vì việc học của em mà bảo em xin lỗi bố mẹ và hứa sẽ học hành nghiêm túc.

- **TH2:** Em sẽ nấu một bữa ăn thật ngon để chúc mừng mẹ. Em sẽ mua một món quà để chúc mừng mẹ.

- **TH3:** Em sẽ cảm thấy rất có lỗi và em sẽ xin lỗi bố và chạy đi dọn dẹp lại nhà cửa ngay tức khắc.

- **TH4:** Em sẽ cười thân thiện nói với mẹ với giọng thật vui vẻ là: “Vâng ạ! Mẹ yên tâm, con hứa, con không đi chơi điện tử đâu ạ. Mẹ tin con nhé!”

- **TH5:** Việc làm của bố chỉ muốn giúp góc học tập của em cho gọn gàng, sạch sẽ hơn. Em sẽ cảm ơn bố vì bố đã dọn dẹp cho em và em sẽ hứa với bố lần sau em sẽ gọn gàng ngăn nắp hơn.

5.2. Chia sẻ theo nhóm những tình huống ứng xử khác trong gia đình

Gợi ý:

- + Em quên bấm nút nồi cơm.
- + Em đi chơi quên giờ về.
- + Em và em trai lỡ làm vỡ bình hoa của mẹ.
- + Em lỡ nói bậy trước mặt người thân.

6. LAN TỎA TRÁCH NHIỆM VỚI TÌNH YÊU THƯƠNG TRONG GIA ĐÌNH

6.1. Trao đổi về những việc làm thể hiện trách nhiệm với tình yêu thương của từng thành viên trong gia đình

Gợi ý: Ứng xử với tình yêu thương

- Lắng nghe tích cực và thấu hiểu cảm xúc của bố mẹ, người thân.
- Hiểu mong muốn và nhu cầu thực sự của bố mẹ, người thân.
- Có phản hồi phù hợp trong các tình huống ứng xử
- Có phản hồi phù hợp trong các tình huống ứng xử.

6.2. Trình bày thiết kế một hoạt động chung cho cả gia đình

❖ **Hoạt động nhóm:** các thành viên trong nhóm góp ý cho bản hoạt động chung của các thành viên trong nhóm mình sao cho sự phân công thực hiện đối với từng thành viên trong gia đình thật sự phù hợp.

Gợi ý:

- Tổ chức buổi liên hoan mừng sinh nhật ông bà, bố mẹ, anh chị em,...
- Tổng vệ sinh nhà cửa chào đón năm mới.
- Kỷ niệm ngày cưới của bố mẹ...

6.3. Chia sẻ trong nhóm về kết quả thực hiện hoạt động chung của cả gia đình

- HS liên hệ bản thân và chia sẻ

7. KHẢO SÁT KẾT QUẢ HOẠT ĐỘNG

❖ **Thảo luận:** Hãy nêu những thuận lợi và khó khăn khi thực hiện các hoạt động trong chủ đề 4. Em thích điều gì nhất ở bạn khi tham gia hoạt động trong chủ đề và mong gì ở bạn để bạn tiến bộ hơn.

❖ Khảo sát kết quả tự đánh giá mức độ đạt được trong việc thực hiện các mục tiêu của Chủ đề 4

	Tốt	Đạt	Chưa đạt
NỘI DUNG ĐÁNH GIÁ			
1. Xác định được những việc làm thể hiện tính trách nhiệm của bản thân đối với gia đình.			
2. Xác định được cách ứng xử với những tình huống giao tiếp khác nhau trong gia đình.			
3. Thể hiện được sự quan tâm, chăm sóc với bố mẹ và người thân.			
4. Thực hiện được các công việc nhà.			
5. Thực hiện được một số hoạt động lao động sản xuất trong gia đình phù hợp với bản thân.			
6. Ứng xử phù hợp với các tình huống giao tiếp khác nhau trong gia đình.			
7. Lan toả được trách nhiệm với tình yêu thương trong gia đình.			

--- HẾT ---